

10. novembra 1944 je SS-policija na Šentjanških Rutah nad Lapšem napadla partizanski bunker in pobila tri borce ter jih naslednjega dne sežgala: EGIDIJA HAFNERJA iz Šentjanških Rut, MIHO BRUMNIKA z Obirskega, REZIKO MALLE iz Šentjanža.

Že 30. oktobra 1944 je na Šentjanških Rutah padel partizan JANEZ WESTER.

Če zdaj piše na tem spomeniku še: „Slava žrtvam“, na spomeniku na pokopališču spodaj v dolini pa „Padlim v borbi proti fašizmu“, je to zapisano z dobrim in plemenitim namenom: namreč da nas napis bodri k osveščnemu spominu na vojno dogajanje, predvsem pa nas tudi krepí v veri v navk, ki so ga nam predniki posredovali: „Nikoli več!“

Pa se kljub temu dogaja, česar v tej ekstremnosti in razsežnosti ne bi bili pričakovali: Vsi avstrijski Evropski poslanci so šele pred dvema tednom in pol skupno z desnimi ekstremisti in neonacisti sklenili resolucijo, ki pripisuje glavno krivdo za drugo svetovno vojno Sovjetski zvezi, hkrati pa so se izrekli v resoluciji tudi za prepoved vseh komunističnih strank.

Ob tem ne spregledajo le „take malenkosti“ kot je to sodelovanje zahodnih sil pri zatiranju španskega ljudstva in republike za časa Francotovih fašistov, ali pa – da ostanemo enostavno v Avstriji – tudi pravzaprav na tiho izvedenega anšlusa k Nemčiji še omenijo ne. In nenazadnje je resolucija tudi huda klofuta v obraz prav tistim, ki so stali v prvih vrstah, ko je šlo za zlom nacizma in fašizma v Avstriji in celi Evropi: namreč tudi naprednim, večinoma komunističnim gibanjem, ki so po vsej Evropi bila gonilna sila organiziranja in izvajanja odpora.

In smo tam, ko ugotovimo, da gre za poskus revizije zgodovine na najbolj podel način, torej za nekaj, kar tudi borčevske organizacije celega sveta odločno zavračajo. Ne gre namreč istovetiti žrtev in morilcev, nasilnih agresorjev in osvoboditeljev! Pravtako ne gre spregledati visokega krvnega davka ne komunistov in drugih borcev v raznih odporniških gibanjih, pa tudi ne krvnega davka Sovjetske zveze za osvoboditev izpod naci-fašizma.

Kaj torej ostaja? V zadnji konsekvenci upanje, da bo Evropski parlament v interesu lastne avtoritete in verodostojnosti kar se da hitro dal jasen signal, da je radikalno drugačno mišljenje več kot potrebno. Namreč tako, ki gradi na temeljih snovanja nove Evrope, tako rekoč otroka antifašističnega odpora, ter na izročilu tistih žensk in moških, ki so se zoperstavili nacističnim in fašističnim režimom. Torej skratka: Evropa mora najti jasno priznavanje se k demokratičnim in antifašističnim vrednotam lastnega biti.

Pač tudi v smislu vseh, ki so zapisani na tem spomeniku in mnogih širom dežele in Evrope. Njim smo dolžni, da se za to trudimo. In njim smo dolžni, da ohranjamo spomin nanje in na vrednote, za katere so darovali tudi svoja življenja. To našo držo pa moramo pokazati dosledno – tudi v notranjih razpravah, na primer znotraj slovenske narodne skupnosti na Koroškem: nimamo se pajdašiti in približevati desnoekstremnim ali nemškonacionalnim silam in jim prepuščati odločitve o naši bodočnosti po poti nekih zlaganih kompromisov! Imamo se v interesu in veri naših prednikov postaviti za slovenski konsenz o ustavnih pravicah, ki so vsaj deloma tudi sad partizanskega odpora, saj brez tega člena 7 ne bi bilo. V tem smislu še posebej velja: Slava žrtvam!

Andrej Mohar, 6.10.2019, Šentjanž